

Vipavski glas št. 15

Vipava 1928
Z

maj'90

SLOVENSKA POMLAD

Toliko pričakovana slovenska politična pomlad je tud. Prve demokratične in svobodne volitve so za nami in danes odrešujoče zrejo v strankarsko in politično pluralistično prihodnost.

Volili smo konkretne ljudi, v parlament pa so v glavnem prišli ljudje, za katere so se stranke vnaprej dogovorile, izvolili smo torej stranke !

Stranke pa se bodo morale zavedati, da smo majhen narod in da moramo biti enotni. Ne sme biti medsebojnih očitanj za preteklost, pustimo ta čas zgodovini, naj ga pravično oceni.

"Obdobje NOB in povojne graditve se je izteklo - izpelo. Vendar ta čas ne izgublja na pomenu, ostal bo kot slovenska zgodovina. Zanikanje ne bo moglo izbrisati tega dejanja. Minili so časi herojev, brez njih pa bi marsikaj danes ne bilo. Tudi v prihodnosti se bomo obdobja NOB s ponosom spominjali, sedaj pa je na potezi ljudstvo"

je dejal Ciril Zlobec 5.maja letos v Ajdovščini.

V Sloveniji so ob volitvah nastala zelo zanimiva politična razmerja - v slovenskem parlamentu ima večino DEMOS, tako tudi v naši občinski skupščini, dosedanje stranke pa so v opoziciji. Uravnnavati ta razmerja bo zahtevalo veliko politične modrosti in odgovornosti, ki morata biti zaznavni na oben straneh.

"Najbolj aktualno po volitvah pa je:

- da je Milan Kučan prvi komunist, ki je bil legalno izvoljen za predsednika republike,
- da je Lojze Peterle edini, ki je čez noč postal premier,
- da je Josip Vidmar zadnji še živeči ustanovitelj OF."

/iz MLADINE, 27.4.1990/

Upamo, da ne bo nikoli več ene same resnice in da bo plod slovenske pomladi res dozorel.

(vp)

5.5.1990

Iz zgodovine Vipave

VIPAVA NA KRANJSKEM

Med mlajšimi generacijami malokdo ve, da je bil trg Vipava na Kranjskem. Leta 1376 se Vipava prvič omenja kot trg, od 1849 do 1919 je bil tu sedež okrajnega sodišča. Pri nas je bila deželna meja Hubelj, vas Šturje je bila še na Kranjskem, vas Ajdovščina pa že na Primorskem. Nad Podnanosom, tedanjim Šentvidom, je tekla deželna meja tako, da so Vrabče, Razguri in Stjak bili onstran deželne meje na Primorskem.

Slovensko ozemlje je bilo razdeljeno pod Avstro-Ogrsko na Gorenjsko, Dolenjsko, Notranjsko, Primorsko, Koroško in Štajersko. Vojvodina Kranjska je združevala tri slovenske pokrajine: Gorenjsko, Dolenjsko in Notranjsko.

Vojvodina Kranjska, ki je bila po večini gorata dežela, je merila 10 000 km² in je bila sedeminšestdesetkrat manjša od takratne Avstro-Ogrske monarhije ali polovico manjša od današnje Slovenije. Alpe so bile na Kranjskem - Julijske (Triglav 2863 m, Mangart) in Karavanke, del goratega Krasa (Hrušica, Nanos 1313 m, Snežnik 1796m) ter Rog in Gorjanci.

Kranjska jezera so bila: Blejsko jezero, Bohinjsko jezero, Belopeški jezeri in presihajoče Cerkniško jezero. Vsi ti kraji, oziroma jezera, so danes v Sloveniji, izjema je le skrajno severozahodni del s Trbižem in Belopeškimi jezери, ki so ostali pod Italijo.

Glavna reka na Kranjskem je bila Sava, dalje Kokra, Kamniška Bistrica, Ljubljana, Mirna, Krka in mejna Kolpa. Razen teh rek pomnite še Idrijco in Vipavo, ki se na Primorskem izlivata v Sočo.

Kranjska je imela leta 1900 pol milijona prebivalcev: 94% Slovencev in 6% Nemcev. Glavno mesto Kranjske je bila Ljubljana. V tretjem berilu za štirirazredne in večrazredne občine ljudske šole, izdane leta 1902 lahko beremo:

"Imenitnejši kraji na Kranjskem so: Jesenice (fužine), Tržič (usnjarstvo), Zagorje (premog), Litija (cink), Ribnica (suha roba), Turjak (grad), Logatec (lesna trgovina), Postojna (jama) in Vipava (raj kranjske dežele)."

Tega, kar je v zgornjem odstavku zapisano o Vipavi, niso napisali Vipavci, marveč M. Josim in E. Gangl, učitelja v Ljubljani.

Politična tvorba kranjske dežele je bila v okviru Avstro-Ogrske države in je obstajala vse do konca prve svetovne vojne. Za tem so Italijani po rapalski pogodbi (1920) dobili te naše kraje in jih v začetku pripojili "Friuli" (Furlaniji) s sedežem Udine (Videm) in nato pokrajino poimenovali "Venezica Giulia" (Julijska Benečija). Onstran državne meje so v predvojni Jugoslaviji imenovali Primorce vse Slovence, ki so bili pod Italijo. Tako smo Vipavci, namesto nekdanjih Kranjcev, ostali še do danes Primorci.

Franc CEROVŠEK

TURISTIČNO DRUŠTVO VIPAVA
organizira v soboto, 30. junija 1990 operno predstavo
Georges Bizet " C A R M E N "
NA VIPAVSKEM TRGU OB 21.00 uri
Rezervni termin je 1. julij 1990 ob 21.00 uri

Predstava bo v primeru, če bodo stroške gostovanja opere zagotovili
Kulturna skupnost Slovenije in pokrovitelji!

TABOR V VIPAVI PRED 120 LETI

Pred sto dvajsetimi leti je bila naša domovina del avstroogrške države, ki je bila razdeljena na dve polovici: v avstrijski polovici so vladali Nemci, v ogrski polovici pa Madžari. Prekmurci so živeli na Ogrskem, večina Slovencev pa je bila v avstrijskem delu države, ki je bila razdeljena na dežele. Slovenci so tedaj živeli na Koroškem, Štajerskem, Kranjskem, Goriškem in Istri. Zadnji dve deželi sta skupaj s Trstom tvorili posebno enoto - Primorsko. V vseh teh deželah je bil tedaj uradni jezik nameški, na Primorskem pa tudi italijanski. Osnovne šole so bile sicer slovenske, toda gimnazije (od 5. razreda osnovne šole dalje) so bile samo nemške. Univerze pa tedaj na slovenskem ozemlju sploh ni bilo.

Slovenci so že leta 1848 zahtevali enakopravnost, to je, da mora imeti slovenski jezik enako veljavo kakor nemški, pa tudi, naj bodo Slovenci na Slovenskem sami svoji gospodarji, naj se slovenski deli vseh dežel, kjer žive Slovenci, združijo v eno enoto, Slovenijo. Toda te zahteve po enakopravnosti in Zdeinjeni Sloveniji takrat med množicami še niso našle splošnega razumevanja in podpore.

V šestdesetih letih prejšnjega stoletja pa je avstrijsko cesarstvo izgubilo dve vojni. V prvi (leta 1859) je izgubilo Lombardijo, tedaj je tudi nastala nova, zedinjena italijanska država. V drugi (leta 1866) je Avstrija izgubila še Benečijo in se je morala odpovedati svojemu dotedanjemu vplivu v Nemčiji. Obstojala je nevarnost, da bo habsburška monarhija razpadla in da bi Slovenci prišli pod Nemčijo. Tako se je začela širiti misel Zedinjene Slovenije, da bi pokazali pred svetom, da Slovenci, kakor so majhni in maloštevilni, vendarle hočejo živeti enakopravno in svobodno. Po letu 1867, ko so bila dovoljena množična zborovanja na prostem, so jih prvi sklicali Čehi in jih imenovali **t a b o r i**. Po češkem zgledu so tudi mladoslovenski voditelji narodnega gibanja na Štajerskem začeli prirejati velike shode pod milim nebom -- tabore -- in na njih zahtevati Zedinjeno Slovenijo. Udeležilo se jih je nad 5000 ljudi, v Vižmarjih pri Ljubljani celo 30 000.

Obdobje taborov - 1868 do 1871 - pomeni na Slovenskem predhod iz dotedanjih ozkih čitalniških okvirov v široko dejavnost za kulturno in politično združitev slovenskega naroda. Triletna taborska doba na Slovenskem se začne s taborom v Ljutomeru (1868) in končuje s taborom na Buhljah na Koroškem (1871). Vseh taborov je bilo 18, na Primorskem so bili štirje na Goriškem (Šempas, Biljana v Brdih, Tolmin, Sežana), dva v Istri (Kubed in Kastav) in dva kranjska (Kalec v bližini Pivke in v Vipavi).

Tabor v Vipavi naj bi bil 29. junija 1870 z naslednjim programom:

1. da se vsi Slovenci v eno vladno skupino - v Slovenijo zedinijo,
2. da se nam naš domači slovenski jezik v šole in urade po vsi Sloveniji vpelje,
3. da se občinska avtonomija toliko razširi, kolikor bi se veliko dragega uradovanja skrajšati in veliko stroškov, to je davkov, znižati dalo,
4. da je na Vipavskem večjo skrb za sadjarstvo potrebno imeti,
5. da naj se zgradi železnica iz Škofje Loke skozi Vipavo v Trst,
6. da vlada da podporo za urejanje vodotoka "Vipava".

Zaradi "strašno grdega vremena" je tabor 29. junija odpadel, vršil pa se je 14. avgusta 1870.

Bilo je lepo sončno jutro, ko je mirno Vipavsko dolino budilo grmenje možnarjev, ki so oznanjali, da bo v Vipavi nenavaden dogodek. Po deseti uri začno zopet pokati možnarji. "Novice" so poročale:

"To je bilo znamenje, da je krilati "Sokol" katerega so vrli razdrški fantje z okusno sestavljenim slavolokom, zastavo, petjem in streljanjem sprejeli, zopet od njih poslovil ter pot čez Rebernice v Vipavsko dolino nastopili. Hrepeneče pričakovanje šentviških fantov pevcev, kateri so se pod svojo zastavo zbrali, ni trajalo dolgo čas; kmalu zagrmijo možnarji in prvi jako okusno okinčani voz planinskih "Sokolov" pridrdra v vas. Čez malo časa se pripeljejo na treh vozovih tudi ljubljanski in postojnski "Sokoli".

Po kratkem postanku nadaljujejo pot -- ob vzklikih "živio" in pokanju možnarjev - v Vipavo. Pred trgom jih je pričakalo 32 mož mladega vipavskega "Sokola in predstavniki taborskega odbora z godbo. Po pozdravu je združeni "Sokol" - 120 mož - korakal z godbo proti trgu, ki je bil lepo okrašen, posebno grad grofa Karla Lanthierija in prostor pred gradom.

Ustavili so se na glavnem trgu (pred staro šolo), kjer se bili pozdravni govori predstavnikov "Sokola" in predsednika odbora za pripravo tabora dekana Jurija Brabrijana. Dekan Grabrijan je pripravil za povabljenih "Sokole" kosilo.

Okoli poldneva se je pripravljalo na nevihto, močno je grmelo, vendar se je kmalu zvedrilo, tako da slabovreme ni preprečilo tabora.

Popoldne so pričeli prihajati čez Col Idrijčani in Črnovrhci s krasnimi zastavami, prišli so tudi "dolenji Vipavci". Kraševci, Pivčani in zgornji Vipavci so se ustavili na križišču pri Mančah, kjer so pričakali mladega vipavskega "Sokola" z dvema godbama. Z dvanajstimi zastavami so korakali proti trgu in nato v teku do taborišča, kjer se je zbralo 12 000 udeležencev - "taboritov". Med njimi je vihralo 28 zastav. Tabor je bil verjetno na travniku, kjer je sedaj severna vojašnica.

Ob štirih popoldne je zbrano množico pozdravil gospod dekan Jurij Grabrijan in dr. Costa iz Ljubljane je bil izbran za predsednika tabora. Zvrstili so se govori o najavljeni problematiki, vendar je iz programa tabora izpadla razprava o zmanjšanju stroškov uradovanja in razprava o prošnji za podporo pri regulaciji reke Vipave. Senožeški župan Jožef Zelen je govoril o "zedinjeni Sloveniji", kar je bila poglobljena razprava in zahteva vseh slovenskih taborov. Uradovanje v slovenskem jeziku in tudi njegovo vpeljavo v šole, je zagovarjal Josip Nolli iz Ljubljane. Rihard Dolenc iz Vipave je razpravljal o vipavskem sadjarstvu dr. Radoslav Razlag iz Ljubljane pa je predstavil projekt železniške proge iz Škofje Loke preko Vipave v Trst. Program tabora je bil s tem izčrpan in "navdušeno ljudstvo je začelo taborišče zapuščati in se k zabavnemu plesu v čitalnico ali pod grajski kostanj podajati" so poročale "Novice". Časopisno poročilo pravi, da je bil vipavski tabor popoln vrstnik svojim mlajšim bratom, da je neizginljiv spomin narodne zavesti Vipavcev.

Odsotnost Goričanov in Tolmincev je sodobno poročilo opravičilo z razlogom, da je bila na programu tabora razprava o železniški progi od Škofje Loke na Trst, kar Goričanom ni prijalo zaradi njih zahteve za progo po soški dolini čez Predel na Koroško. Po drugi strani pa je očitno, da se goriško taborno vodstvo tega tabora ni udeležilo, ker so ga vodili kranjski konzervativci, druge tabore so namreč organizirali mladoslovenski.

Tabori imajo v slovenski politični zgodovini velik pomen. Pokazali so, da je slovenski narod prenehal biti narod podložnikov in tlačanov, ki samo ponižno izvršuje ukaze, in da je postal narod državljanov, ki znajo povedati svoje mnenje in zahtevajo od vlade, da ga upošteva. Tabori so zelo dvignili narodno zavest Slovencev.

Viri:

1. "Novice", 15.6.1870, 24.8.1870 in 31.8.1870 Tabor v Vipavi
2. Miloš Rybar: Taborsko gibanje na Slovenskem
3. Branko Marušič: Tabor v Vipavi, Primorske novice 4.8.1970
4. Vasilij Melik: Slovenski tabori, Pionir 1968

Vera PONIZ

VOLITVE 1990 VOLITVE 1990 VOLITVE 1990

REZULTATI GLASOVANJA ZA PREDSEDNIKA PREDSEDSTVA REPUBLIKE SLOVENIJE
22.4.1990

KS VIPAVA

Volišče	glasovalo	neveljavni glasovi	Milan KUČAN	Jože PUČNIK
I. - menza	417	6	192 - 46,7%	219 - 53,3%
II. - KS	362	13	166 - 47,6%	183 - 52,4%
III.- šola	280	9	134 - 49,4%	137 - 50,6%
Skupaj Vipava	1059	28	492 - 47,9%	539 - 52,1%
Občina Ajdovščina	14 031	478	6278 - 46,3%	7275- 53,7%

REZULTATI GLASOVANJA ZA ZBOR OBČIN REPUBLIŠKE SKUPŠČINE
22.4.1990

KS VIPAVA

VOLIŠČE	glasovalo	neveljavni glasovi	Boris JEŽ	Goran KODELJA
I. - menza	417	22	198 - 50,1%	197 - 49,9%
II.- KS	362	21	139 - 40,8%	202 - 59,2%
III.-šola	279	16	111 - 42,2%	152 - 57,8%
Skupaj Vipava	1058	59	448 - 44,4%	551 - 55,6%
Občina Ajdovščina	14 032	757	8274 - 62,3%	5001 - 37,7%

Občino Ajdovščina bo zastopal v zboru občin republiške skupščine Boris JEŽ, roj. 1959, dipl. ing. agronomije iz Lokavca.

ZBOR ZDRUŽENEGA DELA REPUBLIŠKE SKUPŠČINE

V naši občini je bil v delovnih organizacijah v ZBOR ZRUŽENEGA DELA REPUBLIŠKE SKUPŠČINE izvoljen

Jože FURLAN, roj. 1940, ing. org. dela, Vipava, Bevkova ulica 14

VOLITVE DELEGATOV V SKUPŠČINO OBČINE AJDOVŠČINA 22.4.1990

REZULTATI GLASOVANJA ZA DRUŽBENO POLITIČNI ZBOR (DPZ) OBČINE AJDOVŠČINA

Iz Vipave sta bila izvoljena:

1. Goran KODELJA, rojen 1963, dipl.ekonomist, na listi ZSMS-Liberalna stranka
2. Jože FURLAN, rojen 1940, ing.org.dela, na listi ZKS - stranka demokratične prenove

REZULTATI GLASOVANJA ZA ZBOR KRAJEVNIH SKUPNOSTI OBČINE AJDOVŠČINA

V VOLILNI ENOTI: Vipava, Gradišče, Vrhpolje, Slap, Lože-Manče, Budanje, Dolga poljana in Goče so bili izvoljeni od 23 kandidatov naslednji delegati:

1. Mitja LAVRENCIČ, rojen 1960, ing.gradbeništva, Vipava, Cesta 18.aprila 7
kandidat SKD, dobil je 40% glasov
2. Ivan JEŽ, rojen 1957, agronom, Gradišče pri Vipavi
kandidat SKZ, dobil je 36% glasov
3. Tomaž MALIK, rojen 1961, ing. agronomije, Slap
kandidat SKD, dobil je 36% glasov
4. Branko TOMAŽIČ, rojen 1961, ing. agronomije, Vrhpolje
kandidat KS Vrhpolje, dobile 34% glasov

REZULTATI GLASOVANJA ZA ZBOR ZDRUŽENEGA DELA OBČINE AJDOVŠČINA

Volitve so se vršile dne 12.4.1990 v delovnih organizacijah. Izvoljeni delegati so predstavniki svojih delovnih organizacij. Iz Vipave je bil izvoljen v volilni enoti FRUCTAL Branko TOMAŽIČ, rojen 1957, gimn. maturant, Vipava, Kosovelova 10.

ZAKLJUČEK

V skupščini občine Ajdovščina so iz Vipave v naslednjem štiriletnem mandatnem obdobju štirje delegati:

1. Mitja LAVRENCIČ v zboru krajevnih skupnosti
2. Branko TOMAŽIČ v zboru združenega dela
3. Goran KODELJA v družbeno političnem zboru,
4. Jože FURLAN v družbeno političnem zboru občinske skupščine in v zboru združenega dela republiške skupščine.

FINANČNO POROČILO ZA LETO 1989

PRIHODKI:	1988	1989
Presežek prihodkov iz prejšnjega leta	4.449.384.-	11.447.119.- din
Dotacija iz proračuna občine	2.257.050.-	1.215.000.- "
Dotacija SIS za komunalo	27.000.000.-	20.306.650.- "
Dotacija za Društvo prijateljev mladine	250.000.-	400.000.- "
Najemnina za prodajo sadja na trgu	135.200.-	1.215.000.- "
Prihodki od obresti a-vista	3.084.690.-	24.211.610.- "
Drugo: od krajanov za asfaltiranje	3.583.219.-	3.862.240.- "
od župnijskega urada	-	102.962.400.- "
za elektrifikacijo Stare gore	-	134.550.000.- "
za "Vipavski glas"	-	2.697.000.- "
Ostali prihodki	-	27.846.580.- "
SKUPAJ PRIHODKI	40.759.543.-	515.498.599.- din

ODHODKI:

Najemnina za prostore KS in glasbene šole	1.377.117.-	13.087.080.- din
Telefon in pošta	164.117.-	2.746.190.- "
Pisarniški material in revije	110.560.-	1.094.830.- "
Elektrika	317.415.-	3.113.130.- "
Odvoz smeti	10.138.-	295.930.- "
Storitve občanov po pogodbi	2.060.000.-	-
Odstranitev plevela, popr.telef.kabla	4.658.457.-	-
Za cerkveno hišo	-	123.405.900.- "
Za elektrifikacijo Stare gore	-	177.168.350.- "
Za asfaltiranje Laurinove ulice	-	3.862.240.- "
Druge proizvodne storitve	-	79.483.190.- "
Za ureditev Titovega trga	20.000.000.-	39.717.530.- "
Amortizacija osnovnih sredstev	7.360.-	9.340.- "
Bančne storitve	67.937.-	1.661.800.- "
Avtorski honorar	-	350.000.- "
Druži material	335.450.-	3.721.270.- "
Prispevek za invalid.pokoj.zavarov.	200.000.-	-
Stroški "Vipavskega glasa"	-	2.000.000.- "
Zavarovalna premija	3.673.-	11.600.- "

SKUPAJ ODHODKI 29.312.424.- 451.729.380.-din

Razlika med prihodki in odhodki za prenos v naslednje leto 11.447.119.- 63.769.219.-din

FINANČNO POROČILO SAMOPRISPEVKA 1989

PRIHODKI:

Presežek iz leta 1988	45.294.665.- din
dotok sredstev v letu 1989	1.446.716.450.- din
Obresti	73.129.600.- din
SKUPAJ PRIHODKI	1.565.140.715.- din

ODHODKI:

Odvod za združena sredstva	691.035.690.- din
Zaokrožitve	50.- "
Bančne storitve	5.064.180.- "
SKUPAJ ODHODKI	696.099.920.- din
RAZLIKA MED PRIHODKI IN ODHODKI	869.040.795.- din
Od tega: nakazano IBT	30.467.195.- din,
vezava pri VIPI	658.000.000.- din

Opomba: Dinarska vrednost je prikazana v dinarjih, ki so veljali v letu 1989.

Računovodja: Milka PODGORNIK

UTRINKI IZ DELA V KRAJEVNI SKUPNOSTI

O zdravstveni postaji Vipava:

Na seji občinske skupščine dne 27.3.1990 je bil sprejet sklep o prispevni stopnji 0,4% iz BOD, kar omogoča nakup opreme za ZP Vipava v vrednosti 1.230.000.- din. S temi sredstvi bo zaključena investicija in dana možnost za uporabo objekta. Okolico zdravstvene postaje, to je park z javno razsvetljavo in dostopno potjo bomo urejali še s skupnim samoprispevkom. Ureditev parkirišča pred ograjo pa bo breme naše krajevne skupnosti.

Osnovna šola Vipava:

Prispevna stopnja 0,4% iz BOD bo omogočila tudi pričetek gradnje II.faze OŠ Vipava s spremljajočimi objekti.

Stara šola:

Vprašanje stare šole bomo obravnavali na zboru krajanov skupaj z drugo pomembno odločitvijo o trasi avtoceste od Vipave do Vipavskega Križa.

Asfaltiranje ulic

V mesecu maju in juniju 1990 bomo pričeli z obnovo Vojkove ulice od Zavoda Janka Premrla-Vojka do mosta čez Vipavo pri Perhavcu. Delo bo dolgotrajno in zahtevno zaradi zniževanja cestišča. Na znižanih mestih bomo polagali asfaltno maso v dveh plasteh. Asfaltirali bomo 8150 m² cestišča, položili 300 m robnikov, odpeljali 630 m³ odvečnega materiala ter vgradili 418 m³ tampona. Predvidena investicija znaša 750.000.- din. Od robnikov do stavb bomo uredili pločnike s pranim betonom s pomočjo pripadnikov JLA.

O ukinitvi Krajevnega urada Vipava

Na zadnji skupščini občine Ajdovščina je bil na dnevnem redu osnutek Odloka o organizaciji in delovnem področju občinskih upravnih organov in strokovne službe izvršnega sveta in skupščine občine Ajdovščina v katerem je tudi predlog o ukinitvi Krajevnega urada Vipava (matičnega urada) v roku treh mesecev po uveljavitvi odloka. Naša delegatka Ivanka Rehar se je predvideni ukinitvi odločno uprla po predhodnem posvetu s krajanji Vipave in drugih vasi ter vodstvom krajevne skupnosti. Zbrala je tudi nad 200 podpisov proti ukinitvi. Sklep skupščine je bil: Krajevni urad v Vipavi ostane v bodočih prenovljenih prostorih iste stavbe. Zaradi velikih stroškov vzdrževanja prostorov krajevne skupnosti, smo predlagali, naj se poslovanje krajevnega (matičnega) urada v

Vipavi in krajevne skupnosti združi.

Vipava je pridobila od 25.12.1989 nov gostinski obrat "KAVARNA" v Ulici Vojana Reharja 7. Lastnik Slavko Uršič je obnovil propadajočo "Hribovo hišo", v kateri je bila gostinska dejavnost že pred zadnjo vojno. S svojim lokalom bo gotovo popestril gostinske usluge v Vipavi.

Trgovina "ZLATA" je nova, najlepše urejena trgovina v Vipavi. Odprla jo je 10.februarja 1990 Zlata Starc. Zelo lepo je ohranjen star vipavski vhod "portal" in obenem tudi moderniziran. Tako je zopet ena od starih stavb v Vipavi ohranjena pred propadanjem.

25. aprila 1990 je bila v Ulici Vojana Reharja 18 odprta samopostrežna TRGOVINA Z ŽIVILI. Vipavci pa bi bili bolj zadovoljni, če bi ostala v istih prostorih poslovalnice OPREMA s tehničnimi predmeti in belo tehniko.

KRAJEVNA SKUPNOST VIPAVA

IVAN ŠČEK

V Vipavi imamo Ulico Ivana Ščeka od Titovega trga pri mesnici MIP-a proti izviru Vipave Podfarovž in do Grabrijanove ulice na Hribu. Ime ima po Vipavcu Ivanu Ščeku, skladatelju in profesorju glasbe na gimnaziji in glasbeni šoli v Kopru.

Rojen je bil v Vipavi, 5.8.1925 v kmečko-obrtniški družini (pri kovaču, sedaj Ulica Milana Bajca št. 10) kot četrti otrok desetčlanske družine. V Vipavi je končal italijansko osnovno šolo, nato pa je moral v očetovo delavnico, da se bo izučil za kovača. Hrepenenje po glasbi pa je bilo v njem tako silovito, da je bil prepričan, da bo prišel čas, ki mu bo omogočil globlje srečanje z njo. Po razpadu Italije je odšel k partizanom, kjer je kmalu zbolel za tuberkulozo. Ko so mu zdravniki odsvetovali težko fizično delo, je takoj pričel študirati glasbo. Prve osnove glasbe mu je dal prof. Emil Komel v Gorici.

Takoj po vojni se je vpisal v gimnazijo in nižjo glasbeno šolo v Šempetru pri Gorici, nato pa v srednjo glasbeno šolo v Ljubljani in jo končal 1954. leta. Jeseni istega leta se je zaposlil v glasbeni šoli v Kopru, ker ni imel sredstev, da bi nadaljeval študij. Po dveh letih pedagoškega dela se je vpisal na akademijo za glasbo - kompozicijski oddelek in diplomiral leta 1962. Dve leti kasneje je opravil še magisterij pri prof. Škerjancu.

Zorel je v plodovitega skladatelja. Kljub temu, da ga je redno pedagoško delo močno oviralo pri komponiranju, mu je neusahljiva invencija iz dneva v dan narekovala nova dela: simfonična, vokalno instrumentalna, komorna in skladbe za moške, ženske, mešane, mladinske in otroške zборе. Komponiral je posvetno in cekrveno glasbo za vse instrumente. Za svoje prvo večje študijsko delo "Balada" -- kantata za bariton, mešani zbor in orkester je prejel Prešernovo nagrado.

Skoraj polnih osmenajst let je nadvse uspešno vzgajal mladino v gimnaziji in glasbenih šolah, vodil številne pevske zборе in nastopal kot odličen komentator. 20.januarja 1972 ga je sredi dela, starega komaj 46 let, prehitela nenadna smrt. Pokopan je na vipavskem pokopališču.

Podatke je zbral

Vinko PREMRL

PRIPIS: Alenka Šček-Lorenz, letošnja nagrajenka Prešernovega sklada, je hči skladatelja in glasbenega pedagoga Ivana Ščeka. Tako je že v mladosti rastla z glasbo.

Pianistka Alenka Šček - Lorenz in njen mož violinist Tomaž Lorenz sta dobila letos nagrado Prešernovega sklada za ciklus koncertov "Anatologija slovenske glasbe", ki sta jo izbirala, pripravljala in izvajala z izjemno predanostjo, ljubeznijo in znanjem.

KRAJANI VIPAVE JIMA ISKRENO Č E S T I T A M O !

PETOMAJSKO PRIZNANJE občine Ajdovščina je na slovesni seji ajdovske občinske skupščine 5.maja letos prejela učiteljica osnovne šole Vipava ADA BAČAR za izredno uspešno delo z učenci na lutkovnem in literarno-novinarskem področju.

Č E S T I T A M O !

KRAJEVNA SKUPNOST VIPAVA

SVETLE IN TEMNE STRANI GASILSTVA V VIPAVI

"Najbolj boste sebi in nam pomagali,
če gašenja našega ne boste potrebovali."

Vipavsko gasilsko društvo, ki je najstarejše na Primorskem (ustanovljeno leta 1877), je tudi v lanskem letu opravljalo svoje poslanstvo. Na nedavnem občnem zboru, ki se ga je udeležilo veliko število članov, so podali obračun dela za leto 1989. Iz poročil, ki sta jih pripravila predsednik društva in poveljnik, je razvidna pestra dejavnost društva, ki šteje okrog 100 članov vseh starostnih kategorij, od pionirjev do veteranov.

Društvo se ubada tudi z gradnjo in dokončevanjem gasilskega doma. Dom je dokončan do te faze, da so potrebna še finalna dela. Še toliko manjka, da bi ga slovesno otvorili in predali svojemu namenu. Vendar se ta dela vlečejo že nekaj let, in so vsem nam trn v peti. Če že iščemo vzroke, zakaj se ta dela ne izvršijo, ne moremo mimo financiranja gasilstva. Naj bo tale napisana misel na to temo dovolj.

"Finančna so sredstva osnovni pogoj
za delovanje uspešno in vestranski proboj."

Drugi zelo boleč vzrok je v članstvu, ki noče ali nima volje, da bi se ta dela izvršila. Ta drugi vzrok bomo morali sami med sabo razčistiti, ker drugače nam ne bo nihče drug pomagal. Z željo in gasilsko vnemo pokažimo, kaj zmoremo in predstavimo ljudem gasilski dom, ki bo ponos vipavskih gasilcev.

V zadnjem letu je društvo zelo napredovalo na področju preventive. Na našem območju je sicer bilo nekaj požarov, vendar ti niso povzročili kakšne velike materialne škode. Posebno pozornost smo posvetili izobraževanju članstva in delu z mladimi. Lansko leto se je odvijalo tekmovanje za memorial Matevža Haceta. Na občinskem tekmovanju, ki se je odvijalo meseca maja na Colu in v Vipavi smo nastopili z devetimi ekipami. Pet prvo in drugo uvrščenih na občinskem tekmovanju se je pomerilo na območnem tekmovanju v Novi Gorici. Na tej preizkušnji sta zmagali dve naši ekipi, pionirji A ter mladinci, ter si tako zagotovili pravico do nastopa na republiškem tekmovanju. Republiško tekmovanje je potekalo meseca septembra v Komendi pri Kamniku. Za ta nastop se je po predhodnih tekmovanjih potegovalo po več sto ekip v posameznih kategorijah. Tako je bila udeležba na tem tekmovanju velik uspeh; pionirji A so pristali na 14 mestu, mladinci pa na odličnem petem mestu, kar je zanje doslej večji uspeh.

Skupaj z PGE Ajdovščina smo predstavili gasilsko vozilo TAM 190 za gojence zavoda v Vipavi in praktični prikaz gašenja z ročnimi gasilnimi aparati. Opravili smo tudi pregled hidrantnega omrežja na našem območju. Organizirali in izpeljali smo tečaj za izprašanega gasilca, katerega je uspešno opravilo devet tečajnikov. Z dvema ekipama pionirjev smo se udeležili kviza na temo znanje iz požarne varnosti. Na osnovni šoli smo za učence 7. in 8. razredov pripravili prikaz filmov na temo: Oktober, mesec varstva pred požari.

Na občnem zboru so podelili devetim zaslužnim članom priznanja OGZ. Za 10, 20, 30 in 40-letno požrtvovalno in vestno delo v gasilski organizaciji je prejelo priznanja 27 članov društva.

Na koncu pa pesmica za vse tiste mlade, ki bi radi postali pravi gasilci:

Gasilci so korajžni ljudje,
ki se ognja ne boje,
na pomoč hitijo in ogenj gasijo.

Jez tudi gasilec sem mlad
in ogenj bi gasil rad,
zato se pridno učim,
da si znanje za to pridobim.

Zdaj ko sem gasilec pravi,
tole moje je načelo:
"Vedno bi bilo veselo,
če le v peči bi gorelo!"

Leon KODRE

DREVEŠA V NAŠEM PARKU

Kot sem že omenil, navadne jelke v parku ni, zato pa so posamezno zasajene v mlajšem delu parka: GRŠKA JELKA, KAVKAŠKA JELKA in ŠPANSKA JELKA. Vsi trije osebki so stari 10 -- 15 let, zdravi in vitalni. Naslednje tri jelke istih vrst so zasejene v levem vogalu levega dela parka pred Zadrurnim domom. Jelke so sicer starejše, toda neposrečeno zasajene v trikotnik s premajhno medsebojno razdaljo. Zaradi občasne stojnice so tla zbita, potlačena, kar neugodno vpliva na koreninski sistem in razvoj jelke.

Grška jelka (*Abies Cephalonica*)

Imenuje se po otoku Kefaloniji. Samoraslo uspeva po vseh Grčiji, vse do Albanije, na Poloponezu, na otokih Kefalonija in Euboea. Grška jelka je zelo dekorativna; je piramidaste oblike, z vodoravno razraščeniimi vejami, ki imajo številne gosto skupaj razraščene gladke vejice, svetlo rjave barve. Igllice so dolge 2 - 3 cm in na koncu zelo zašiljene ter ostre. Na zgornji strani so iglice svetleče zelene, na spodnji strani pa imajo dve srebrno beli svetlejši progi, ki se jasno ločita od listnih žil. Storži so pokončni, dolgi 15 -- 20 cm, nekoliko koničasti in rjavkasti. Skorja debela je sivo rjava, pri mladih drevesih je gladka, pri starih pa sčasoma po dolgem razpoka. Redko doseže višino 25 metrov. Med vsemi vrstami jelk ima grška jelka najgostejšo krošnjo in najbolj prenaša poletno vročino.

Kavkaška jelka (*Abies Nordmanniana*)

Imenuje se po nemškem botaniku Nordmannu in ne po pokrajini Normandiji, kjer sploh ne uspeva. Na zahodnem Kavkazu in v Armeniji na 400 m do 2000 m nadmorske višine je samoraslo drevo, kjer raste v že čistih gozdnih sestojih.

Kavkaška jelka je izredno slikovita vrsta, v naravnem rastišču zraste do 30 m, izjemoma do 50 m visoko. Krošnja je piramidaste oblike in svetleče temnozelene barve. Mlada drevesa imajo dlakave veje. Skorja mladih dreves je siva, gladka in tanka, pri odraslem drevesu pa je razpokana in hrapava. Igllice so dolge 2 -- 3 cm, krtačkasto razvrščene okrog in okrog vejic, konico imajo topo, nikoli bodečo. Valjasto stošžasti storži so temno vijoličasti in zelo smolnati, z zelo velikimi, bodičastimi luskami in so lahko dolgi več kot 15 cm. Za kavkaško jelko je značilno, da je manj občutljiva za rušo kot druge jelke in da pozno kali, torej je zelo primerna za območja, kjer je spomladi dolgo zmrzal.

Španska jelka (*Abies Pinsapo*)

Ime izvira iz besede "prima paves", tako imenujejo to vrsto v Španiji. Porašča obsežna gorska območja v srednji Španiji, v gorovju Estepina in Las Nievas do višine 1100, oziroma 1800 m, ker raste v redkih gozdnih sestojih.

Čprav zraste do 25 m visoko, je to tršato, ne preveč elegantno drevo z vodoravno razraslimi in s temno rdečimi poganjski, ki se razraščajo v pravem kotu, tako da so videti kot majhen križ. Skorja je rjavo sivkasta, igllice so dolge 1 do 1,5 cm, sivo zelenkaste in razvrščene okoli in okoli vejice. Storži so pokončni, valjasti, na vrhu široki, dolgi 10 -- 15 cm, lahko rastejo posamič ali po dva in več skupaj in so rjavo vijoličaste barve. To vrsto jelke ločimo od drugih po kratkim, na vse strani štrlečih iglicah.

Obstojajo varietete -- različice.

Vir: Paola Lauzora in Mariella Pizzeta: DREVESA, naslov izvirnika ALBERI

Pripravil

Ivan REHAR

PLAN KOMUNALNIH DEL V LETU 1990 V KRAJEVNI SKUPNOSTI

Na skupščini krajevne skupnosti Vipava dne 2.3.1990 je bil sprejet naslednji plan komunalnih del:

1. Asfaltiranje Vojkove ulice od Zavoda J.P.Vojka do mosta pri Perhavcu,
2. Ureditev parkirnega prostora pri Zdravstveni postaji Vipava,
3. Nabava 10 svetil za center Vipava, svetila bodo litokovana iz Kroke, Turistično društvo bo kupilo 8 svetil,
4. Ureditev kanalizacije na Zemonu - nakup cevi,
5. Javna luč na začetku naselja Zemono,
6. Javna luč na križišču pri bencinski črpalki,
7. Dokončna ureditev parka pri Zavodu J.P. Vojka,
8. Razsvetljava v ulici Gradnikove brigade in ureditev cestišča.

ZNAMENJE SV. ROKA

Opozorila bi rada krajanje Vipava na kulturni spomenik na Hribu, na kate-rega je malokdo pozoren, je pa zaščiten.

Na poti na stari vipavski grad je kamnito, stebrasto znamenje. Sestavljajo ga baza, steber in nastavek. Nastavek je zaključen s piramidasto strešico. V kvadratični niši je frontalni relief sv. Roka; pod nišo je napis SV. ROK ZA NAS BOGA PROSI, na stebru pa napis POSTAVIL ROK MOHORČIČ IZ VIPAVE DNE 16.MARCA 1899.

Znamenje je odlično ljudsko kamnoseško delo zgledovano verjetno po kaki stilni predlogi iz konca 19.stoletja in važen prostorski poudarek kot ka-žipot na grad.

Zaščiteno je s prvim varstvenim režimom, ki določa varovanje avtentične podobe znamenja in njegovih prostorskih poudarkov.

Vir: Odlok o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti na območju občine Ajdovščina (18.2.1987).

(v p)

VABIMO KRAJANE, DA SODELUJEJO S PISMENIMI PRISPEVKI ZA NAŠE KRAJEVNO

GLASILO "VIPAVSKI GLAS"

KRONIKA ROJSTEV, SMRTI IN POROK

ROJSTVA

			oče	mati	
1. Miloš	JOVANOVIČ	1.12.1989	Dragan	Bernarda Premrl, Gradnikove b.	18
2. Nino	STUHNE	18.12.1989	Ervin	Slavica Lugarić, "	12
3. Boštjan	ZVANUT	16.12.1989	Ivo	Nadja Renar, Tabor	7
4. Anamarija	ŠTEKAR	23.12.1989	Karel	Ksenija Bolčina, Na Produ	9
5. Karmen	CIZARA	28.12.1989	Valter	Tadeja Tomažič, Trg P. Rušta	1
6. Amra	MISLIMI	2.2.1990	Arif	Rabija Jonuzi, Gradnikove b.	1
7. Matija	ŽENKO	7.3.1990	Franc	Ljubica Gulič, c. 18. aprila	1
8. Rok	TOMAŽIČ	27.3.1990	Franc	Marija Žgur, Kosovelova	10
9. Irena	BUKARICA	1.4.1990	Stevo	Radmila Ilić, Gradnikove b.	6

SMRTI

- Doroteja PERHAVEC roj. 18.2.1908 v Vipavi, umrla 12.8.1989 v Ljubljani,
stalno bivališče: Nova Gorica, Kidričeva 25/B
začasno bivališče: Vipava, Vojkova 18
- Jože VIDRIH rojen 23.3.1923 v Vipavi, Vojkova ulica 22
umrl 29.11.1989 v Ljubljani.
- Danijela RENAR roj. 22.7.1919 v Mančah, iz Vipave, Vojkova ul. 30
umrla 5.1.1990 v Šempetru.

POROKE

- Darjo PEPELKO rojen 2.5.1965 Vipava, Gregorčičeva 6 in poročena
Patricija NAGODE rojena 13.10.1967 Ajdovščina, Žapuže 105 24.2.1990
- Igor MOŽINA rojen 3.11.1967, Stanežiče 29 in
Mojca ČESEN rojena 15.4.1968, Vipava, Milana Bajca 10 17.2.1990

VABIMO KRAJANE VIPAVE,

da se udeležite javne razprave o predvideni gradnji trase hitre ceste
po Vipavski dolini (odsek Vipava-Vipavski Križ), ki bo
v krajevnih skupnostih naše občine. Datum razprave bo objavljen
v Primorskih nociah in s plakatiranjem

Krajevna skupnost

PRISPEVKI ZA "VIPAVSKI GLAS" od 16.12.1989 - 10.5.1990

1. Sonja in Vojko Marc	Ob Beli 3	35,00 din
2. Zinka Golob	Na Hribu 34	10,00 din
3. Irena Vovk	Pod Gradom 14	10,00 din
4. Doroteja Bratuš	Vojkova 34	5,00 din
5. Marjan Sever	Nova Gorica	10,00 din
6. Justa Sever	Vinarska 1	10,00 din
7. Ivan Pavzin	Šempeter	50,00 din
8. Ljudmila Trlikar	Vojana Reharja 3	30,00 din
9. Ivan Petkovšek	Tabor 8	10,00 din
10. Alojz Vidmar	Tabor 2	10,00 din
11. Frančiška Pižent	Kreljeva 3	30,00 din
12. Neimenovana		10,00 din
13. Anton Cizara	Na Hribu 16	50,00 din
14. Zinka Strnad	Gradnikove b. 13	100,00 din
15. Stana Jamšek	" 13	10,00 din
16. Boža Tomažič	" 21	15,00 din
17. Mira Bajc	Beblerjeva 9	50,00 din
18. Zora Hrepevnik	Vinarska 2	10,00 din
19. Jože Virant	Vojkova 3	100,00 din
20. Avgust Lavrenčič	Vojana Reharja 16	100,00 din
21. Marjan Pavzin	Kreljeva 9	50,00 din
22. Karmen in Tomaž Hrovatin	Laurinova 2	2.000,00 din
23. Klara Božič	Kreljeva 6	20,00 din
24. Jože Jaklič	Bevkova 15	50,00 din
25. Alojz Turk	Vojkova 20	100,00 din
26. Nada Kostanjevic	Milana Bajca 2	50,00 din
27. Jožefa Petkovšek	Ivana Ščeka 5	30,00 din
28. Leon Kodre	Beblerjeva 35	20,00 din
29. Danica Curk	Pod Gradom 9	30,00 din
30. Maruška Premrl	Tabor 12	40,00 din
31. Dora Seljak	Vojkova 10	30,00 din
32. Milan Krašna	Na Produ 15	50,00 din
33. Marica Princes	Na Hribu 2	20,00 din
34. Doroteja Bratuš	Vojkova 34	10,00 din
35. Marija Kostanjevic	Milana Bajca 2	50,00 din
36. Slavka Marca	Titov trg 21	10,00 din

3.215,00 din

Delni prispevek za izredno številko-marec -

500,00 din

Ostane:

2.715,00 din

VSEM HVALA !

"VIPAVSKI GLAS" - glasilo Krajevne skupnosti Vipava - maj 1990 - 500 izvodov, cena posameznega izvoda 4,00 din za tisk in papir.

UREDNIŠKI ODBOR: Janja IRGL, Ivan REHAR, Ivan PRINCES, Magda RODMAN, Nada KOSTANJEVIC, Peter VRČON, Mirjam GRAHOVAC, Vlasta POPOVSKI, Vera PONIŽ, Branko TOMAŽIČ in Marija CEKET - lektor.

NA NASLOVNI STRANI: VIPAVA leta 1928, sedaj Vojkova ulica, prodaja plina. Naslovno stran je pripravil Branko TOMAŽIČ.